

Barri Xiol

Lliçà de Vall

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Carrer del Xiol, núms. 6, 7, 11 i 13. Camí de can Coll, núms. 7 i 8.
Alçada: 97

Coordenades:

Latitud: 41.58026
Longitud: 2.2384
UTM Est (X): 436513
UTM Nord (Y): 4603455

Classificació

Número de fitxa: 08108 - 58
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle: XVIII-XX
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: Estat de conservació desigual. La majoria de cases han estat alterades substancialment.
Protecció: Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat: Privada
Titular: Propietaris diversos
Fitxes associades:
[Rentador de can Xiol](#)
[Can Victorino](#)
Autoria de la fitxa: Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dc., 12/01/2022 - 11:32

Descripció

Barri o raval amb diverses cases pageses populars que es va formar a redós de l'antic mas o casa Xiol i que està emplaçat en un camí que comunica amb la carretera de Parets. Consta d'unes sis cases que han conservat de manera desigual la tipologia constructiva originària. La majoria estan arreglades tot formant un petit carrer, que en aquest sector fa un revolt en angle recte. D'oest a est són can Bertran, can Many, can Bartroldo i ca la Madalena. Separades a l'altra banda del camí i una mica més a l'est hi ha dues cases més, actualment unificades, que són can Ton i can Victorino. Aquesta última havia estat un molí.

La casa que ha conservat millor la tipologia tradicional és can Bartroldo (l'antic mas Xiol). La seva façana principal és estreta però ha mantingut perfectament les característiques d'un casal rural que es podria datar entre els segles XVI-XVIII. S'estructura en dos eixos d'obertures verticals, amb un magnífic portal adovellat que té gravat l'escut de Catalunya i finestres emmarcades amb pedra carejada, amb ampits motllurats. En una de les llindes hi ha gravat l'anagrama IHS. És una casa amb planta baixa més un pis, de planta rectangular que s'allarga considerablement per la part posterior. Les cases veïnes estan alineades amb aquesta façana, encarada vers migdia.

En general la resta de cases del barri han conservat més o menys els volums originals però amb modificacions substancials que n'han alterat la tipologia tradicional. Per la part posterior han estat ampliadades amb diversos cossos annexos.

Observacions:

A can Many es conserva una inscripció, a l'interior de la casa, de finals del segle XIX

Dades documentals facilitades per l'Arxiu Municipal i pel Centre d'Estudis i Recerca de Lliçà de Vall (CER). Informació oral facilitada pels propietaris

Història

En un principi en aquest indret hi havia el mas o la casa Xiol. Ja apareix documentada en el fogatge de 1553 com a casa de Jaume Colomer, àlies Xiol. Al segle XIX la casa pertanyia a can Coll i hi habitava un masover. Per aquest sector hi passava la mina de can Coll, que és d'origen medieval i ja està documentada l'any 1398. La mina nodria un molí fariner (el molí de can Xiol, situat a l'actual casa de cal Victorino) i un rentador, de construcció més recent i que encara es conserva. Més tard can Xiol va passar a anomenar-se ca l'Andreuet i actualment can Bartroldo. Sembla que a can Bartroldo hi havia hagut escola. L'origen del motiu de la casa, segons explica GARCIA-PEY (1999: 26), és que el nen de la casa va fer la primera comunió i estrenava vestit, segurament poc habitual a l'època. Això va fer exclamar: "mira sembles el Bartrolo!", en relació a un acudit que era popular en aquell moment. Així mateix, en un llibre de Carme Badia (2004: 223) sobre humor popular a la Vall del Tenes s'explica una anècdota referida a cal Bartroldo.

A redós de l'antic mas de can Xiol s'hi va construir el molí, probablement a la segona meitat del segle XVIII, i després la resta de cases, al final del mateix segle o ja a principis del XIX, ja que moltes consten a l'Apeo o registre municipal de finques de l'any 1818.

Pel que fa a les cases individualment, podem dir que ca la Madalena originàriament era anomenada can Padró, ja que hi vivia una família amb aquest cognom, de la qual se'n té constància almenys des de 1776. A principis de segle XX la família Padró va construir una casa nova a l'avinguda de Catalunya, que va passar

a anomenar-se can Padró i la vella, al barri Xiol, ca la Madalena, ja que hi vivia una àvia que es deia Magdalena.

Can Many podria ser que antigament s'anomenés Casa Viudas, la qual ja consta a l'Apeo de 1818. Després fou coneguda com Ca la Nuadora, i en aquesta època es diu que l'àvia havia treballat el cànem. Finalment la casa va passar a ser coneguda com can Many.

Finalment, can Betran era coneguda antigament com can Marieta de l'era. Després hi va anar a viure Alfons Bertran, també conegut com el Fonso. D'aquí que la casa va passar a ser coneguda indistintament com can Fonso o can Bertran.

Bibliografia

BADIA PUIG, Carme (2004). *Ara sí que hi som. Humor popular a la Vall del Tenes. Recull de xistes, acudits i anècdotes*. Pagès Editors, Lleida, p. 223.

CARRERAS FONT, Núria et al. (1999). Lliçà de Vall, 1.000 anys d'història. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 134-135.

GARCIA-PEY, Enric (1999). *Lliçà d'Avall/de Vall. Recull onomàstic*. Ajuntament de Lliçà de Vall. P. 26-27, 125, 128, 148-149, 228, 243, 250-251.

